

S ki egykor életének végső perceiben azt mondta: „*elmegyek munkálkodásom minden különös jutalma nélkül*“, az, ha most föltámadhatna egy percze, ha végig nézhetné a tudomány csarnokát, ha érezhetné a hullamzó sokaság lelkesültségét, bizonyára kárpótolva látná napjainak fájdalmát, perczeinek kinját, s a vágyak, remények halálát.

Szobra, a világ legnagyobb szellemeivel egy sorban, ott áll a palota homlokzatán, nemes arca örök dicsőséget jelent. A szobor jeles szobrászunk Izsó Miklós mintázta a szobrot készült. Méltó tehát reá, hogy a tudomány diadalünnepének napjaiban lerójuk iránta kötelezettségünket, a kik mélyen érezzük sorsának sötéttségét és fényét.

Z. I.

Hírlapirodalmunk a 19-ik században.

Negyedik közlés

1848 és 1849.

(Folytatás.)

„*Hazánk*“, kereskedelmi és szépirodalmi lap, kiadta Noisser Richard, szerkesztő Kovács Pál orvostanár Győrött. — Keletkezett 1847 nyitával. Sajnálni lehet, hogy a márciusi események után politikai alakot öltött magára: apr. 6-tól „*Hazánk*“. Politikai s irodalmi közlöny“ címet vévén föl, minek következtében a győri polgárok és a szerkesztő közt surlódások merültek föl, s jöllehet az utóbbi aug. 14-diki nyilatkozatával a közönség előtt tökéletesen igazolá magát, a „*Hazánk*“-at azonban többé nem folytatták; s így ezen életeri organissmussal bíró vidéki lap augusztus elején végkép megszűnt. Irta: Garay, Gyulai, Hlador, Lévy, Lisznyay, Mentovich, Petőfi, Szász Károly, Szelestey, Tompa, Vajda János, Vecsey; novellafelkelt: Bulovszky, Hinár, Lauka, Szathmáry Pál, Szegedy Mór, Szilágyi Sándor, Vas Gereben; vegyes cikkek: Csáthy Ottó, Királyi Pál, Kőváry, Ludvig Samu, Pataky Ferencz, Pap Gábor, Remellay, Rónay Jácint.

Megjelent hetenkint háromszor: kedden, csütörtökön és szombaton magas 4-rét három hasáb fölven; előfizetési ára félévre 4 ft., postán 5 ft. p.; nyomtatott övezgy Streibig Klára betűivel Győrött. (I. félév: 155–230. sz., 617–922. lap.)

(Kossuth Hírlapja, 1848. 177. l. — Radikal lap, 1848. 11. l. — Ferenczy: Magyar irod. története. 178. l. — Honi irod. Hírdető, 1848. 6. l.)

„*Katholikus iskolai lapok*“, oktatás és nevelés-tani folyóirat, szerkesztő és kiadta Somogyi Károly Pesten, 1849. jan. 2-kától jun. 26-ig; megjelent belőle 24 másfélves heti-szám, 296 lap 4-rétben, nyomtatott Lukács L. és társánál. Ára félévre helyben 2 ft. 30 kr., postán 3 ft. p. p.

(Jelenkor. Encyclopaedia. Pest, 1858. 184. l.)

„*Közgyűlés*“, Emberbaráti egyetelalkító jótékony célú néplap, felelős szerkesztő: Jósza Ferencz, kiadó: Müller Adolf, Sütő József, vál. t. pénztárnoki minőséggel, mint kauzióért kez. Ezen lap egyáltalában nem tudott klienseket szerezni, máskülönben is az egészen a tavaszi zöldség éretlensége diszlett. Megjelent Pesten, hetenkint kétszer egy iven 4-rétben, 1848. máj. 2-tól azon hó 19-ig összesen 6 szám. Ára helyben máj. — decz-ig 6 ft., postán küldve 6 ft. 36 kr., egyes szám 6 kr. p. p.; nyomtatott Trattner Károlynál.

(Pesti Hírlap. 1848. I. 541. — Pesti Divatlap. 1848. I. 582.)

„*Törvényhozási és törvénykezési lapok* 1848-ra.“ Kiadta Landerer és Heckenast, szerkesztő Tóth Lőrincz. Megindult jul. 1-én. Foglalatja: törvényhozás, codificatio, hazai s külföldi köz- és magánjog, törvényszéki élet; ide tartozó irodalom, bírálat, életírások s hirdetések. A jó nevű szerkesztőn kívül dolgozóztársak voltak: Fábian Gábor, Friebeisz István, Halász Józsa, Horváth Ferencz, Jászay Pál, Sárocsy Gyula, stb.

Megjelent Pesten, hetenkint kétszer: szerdán és szombaton egy-egy iven, nagy 4-rétben. Ára félévre Budapest 4 ft., vidéken borítékban postabérrel 5 ft., nyomtatott a kiadónál.

(Pesti Hírlap. 1848. I. 408. 546. — Pesti Divatlap. 1848. I. 736. — Honi irod. Hírdető. 1848. I. 31. l.)

Időszaki folyóiratok:

„*Magyar Akadémiai Értesítő*“, szerkesztő Toldy Ferencz, titoknok. Az akadémiai gyűlésekben előforduló s közzétételre alkalmas tárgyakat foglalja magában, s minden hó 10-én egy-egy szám jelent meg, mely egy vagy több ívből állott. Az egész évi folyam 24 ft. p. p. Kelekerett 1841 elején; 1848-ban csak 3 szám jelent meg belőle 8-rétben; nyomtatott Budán, az egyetem betűivel.

(Honi irod. Hírdető. 1848. 17. l.)

„*Erdélyi protestáns egyházi beszédek tára*“, Szerkesztő Szász Károly, Demeter Sámuellel Koltzvárt; 1848-ban jelent meg belőle a 2-dik s utolsó füzet Tilsch Ján. kiadásában; ára 48 kr. p. p. (M. tudom. Akadémiai Almanach. 1861. 123. l.)

„*Nevelési emléklapok*“, Kiadó-tulajdonos és szerkesztő dr. Tavasi Lajos, a pesti prot.-evang. tanodák igazgató tanára. 1846-ban jelent meg az első füzet, 1848. aug. hó végén az 5-dik, melynek tartalma: értekezések, könyvbírálatok, szakbeli vegyes közlések, a prot. tanári gyűlések munkálódásai stb. Közreműködtek a szerkesztőn kívül: Szabó János, Argy János, Seltenreich Károly, Magas Ernő s többen; nov. folytán jelent meg a 6-dik s utolsó füzet, mely magában foglalja a magyar tanítói első egyetemes gyűlésnek jegyzőkönyvét, ugyans gyűlés naplóirövidkeit és némely vegyes közleményeket. Egyes füzet ára 40 kr. p. p. volt; nyomtatott Trattner-Károlyi betűvel 8-rétben, Pesten.

(Kossuth Hírlapja. 1848. II. 259. 557. — Honi irod. Hírdető. 1848. 46. l.)

„*Honi irodalmi Hírdető*“, Kiadták Eggenberger J. és fia, szerkesztő Eggenberger Ferdinánd Pesten, 1848. 6. év. Jegyzéke mind ez évben megjelent irodalmi és művészeti tárgyaknak. — Megjelent az 1. sz. fél-, 2–10. negyed-, 11. és 12. együtt negyedik 8-rétben, összesen 47 lap, ára 20 kr. p. p., ezzel megszűnt a nagy hírtel pótlo állalat.

(Magyar Mih. Magyar Könyvészet. 1856. I. év. 89. l.)

„*Öreg ABC, vén emberek számára*“, Vas Gereben bocsátja közre ezen népies röpirat, melyben népszerű s elmes modorban magyarázza földmivelő népünknek a törvényeket azon irányban, hogy minél inkább megelégedjenek anyert engedelmeikkel. Megjelent belőle 1848. márcz. — apr. négy szám, kis 4-rét iven, nyomtatott Győrött. — Győr megye minden számból 5000 példányt rendelt meg.

(Pesti Divatlap. 1848. I. 419. 480. 546. 583. l.)

„*Pénzügyi levelek*“, 1–4. levél magában foglalja a pénzügyminiszter május 23–24-diki rendeleteit és eszmétörvényeket hazánk hitelviszonyairól. — Megjelent 1848. jun. — szept. Pesten, Landerer és Heckenastnál 8-rét, 38. és 94. lap, ára 18 kr. p. p.

(Honi irod. Hírdető. 1848. 27. 39. l.)

„*Különböző viszonyokra vonatkozó papi dolgozatok*“, Szerkesztő Szechenyi Főrdős Lajos. I. kötet, Keskeméti, Szilárd Károly betűivel és költségén 1849. 188 lap, 1 ft. p. p.

(Magyar Mih. Magyar Könyvészet. Pest, 1856. 11. sz., 166. lap.)

„*Forradalom*“, Politikai színezetű röpirat. 1849. jun. hóban kiadta Táncos Mihály ivenkint, időhöz nem szabva, 6 kr. jával; 20 ívek ára 1 ft. 20 kr. volt p. p.; a „Munkások Újságát“ kárpótolta s csak néhány ív jelent meg belőle.

(Márciusi tizenötödike. 1849. (Pálfi) I. 188. l.)

„*Az ausztriai birodalmat illető közönséges Birodalmi Törvény- és Kormánylap*“, melynek német-magyar kiadása Bécsben 1849. nov. 1-jén jelent meg 4-rétben. Megjelent a következő nyelveken is: olasz, cseh (egyszersmind morva és tót írásmóddal), lengyel, orosz, szlovén (egyszersmind morva és tót írásmóddal), lengyel, orosz, szlovén (egyszersmind vend és krajnai írásmóddal), szerb-illyr (szerb polgári írásmóddal), szerb-illyr (egyszersmind horvát, latin betűkkel), és román (moldva-oláhországi), mindenik mellett zsinór-mértékűl a német szöveg, és ez külön magára is. Ezeknek ára merő olcsóság volt: egy-egy szám néhány krajczár, de különben ingyen is osztogatták.

(Uj Magyar Múzeum. Pest, 1850–51. I. 64. l.)

Német nyelven megjelent hírlapok és folyóiratok:

„*Städtische Pressburger Zeitung*“, 1764. jul. 14-kén alapítva. Politikai hírlap, tulajdonos Po-

zsony városa; kiadta Barich Mihály, szerkesztő 1842-től Neustadt Adolf. 1848-diki márcz. 22-től jun. végeig Bangya János. — 1848. jul. 1-jével ifj. Wigan Károly Frigyes adta ki ezen lapot „*Pressburger Zeitung*“ címmel, a szerkesztést pedig Pusztay Sándor szabadellvöl vezette, ki ezt ismét okt. 1-jével Noisser Károlynak adta át, decz. 19-től pedig a kiadó felelőssége alatt szerkesztették, így jelent meg 1849. év folytatás is.

Megjelent pedig a fölap hetenkint háromszor: hétfőn, szerdán és pénteken egy-egy iven 4-rétben; 1848-iki júliustól (vasárnapot kivéve) naponkint (négyezer egy-, kedden és pénteken fél-fél iven); melléklapja „*Pannonia*“, szépirodalmi s vegyes tartalommal szintén háromszor; kedden, csütörtökön és szombaton; 1848-diki júliustól kétszer: kedden és pénteken 4-rét fölven. 1849. jan. végén ezen melléklap megszűnt, e helyett a fölap ezután nagyobb alakban, kis írvetén. szépirodalmi s vegyes tartalmu tárczával jelent meg, nyomtatott Schmid Ferencz és Busch nyomdájában; 1848-iki júliustól idősz Wigan Károly Frigyes betűivel. Előfizetési ára félévre helyben 5 ft., postán 6 ft. 24 kr., naponkint küldve 7 ft. 24 kr. p. p. E lap főérdeme abban állott, ha ugyan érdemül lehetett neki felróni, hogy a politikai zivatart érteltelenül meghagyta és mindenféle változás dacára, megforgatva bár köpenyét, szakadatlanul megjelent.

(Honi irod. Hírdető. 1848. 8. l. — Der Ungar. 1848. II. 1226. — Der emancipirte Satanas. Ung.-Altenburg. 1848. 88. l. — Janotyk Adlerstein: Die letzten zwei Jahre Ungarns. Wien, 1850. II. 32. l.)

„*Der Siebenbürger Bothe*“, Politikai lap, 1786-ban alapítva; — 1839-től „*Transilvania*“, periodische Zeitschrift für Ländlerkünde“ mellék-lappal. Kiadták Hochmeister Márton örökösai saját nyomdájukban Nagy-Szebenben; szerkesztő Benigni József, előbb hadititoknok, Erdélyi statisztikusa és historikusa, az erdélyi szászok tálibuzgó apostola, a magyarság és unio legdühösebb ellensége; 1849. márcz. 11-kén Szeben bevételé alkalmával egy Kossuth-husár golyója annyifutó között egyedül Benignit találva, nemzeti viszályt szító cizkikere a végzetes pontot fölveté. Ezután Schmidt Henrik szerkeszté a lapot és főmunkatársa Schuller J. volt.

Megjelent hetenkint két szám, a politikai lap egész rétbén, a melléklap 4-rétben; félvi díja postán 2 ft. 24 kr. p. p.

(Közlöny. 1848. II. 723. 739. — Pesti Divatlap. 1848. I. 699. — Kossuth Hírlapja. 1848. II. 501. — Pressburger Zeitung. 1849. II. 932. l. — Kőváry: Erdély történelme 1848–49-ben. 23. 53. 201. l. — Honi irod. Hírdető. 1848. 8. l. — Credner: Bibliotheca transilvanica. 2. dik kiadás. Prag, 1865. 43. 44. l.)

„*K. k. priv. Agramer politische Zeitung*“, 1826-ban keletkezett. Kiadó-szerkesztő: Staudner Ferencz, egy mellék-lappal, „*Luna*“ címmel. — Megjelent Zágrábban 1848-ban, a fölap hetenkint háromszor 4-rétben, a „*Luna*“ szintén kétszer 8-rétben. 1849-ben alakját a fölap írveté változtatta, jul. 1-től pedig mellék-lapja megszűntével hatszor adott ki: hétfőn, kedden, csütörtökön és pénteken fél, szerdán és szombaton egész iven; nyomtatott a lap tulajdonosa, Gaj Lajos nyomdájában; félvi ára vidéken 4 forint; 1849-diki júliustól keresztboríték alatt hatszor küldve 5 ft. 10 kr. p. p.

(Közlöny. 1849. I. 172. — Pressburger Zeitung. 1849. I. 630. II. 1038. — Kossuth Hírlapja. 1848. II. 429. — Honi irod. Hírdető. 1848. 6. l.)

„*Pesther Zeitung*“, Politikai hírlap. Kiadó: Landerer és Heckenast; keletkezett 1845. ápril hóban; szerkesztette: Glatz Ede. — A „P. Z.“-nak márczius előtt annyi bűne volt, hogy nagy bűnbánásra volt oka. A bűnök azo-ban nagy részint a lap szerkesztőjének valának tulajdoníthatók; a márcziusi napok után szerkesztőt cserélt. Hugo Albert (másépp Schrott Hugo), ki több jeles német röpiratíró s a Pesti Hírlapban írt zalai leveleiről volt ismeretes a közönség előtt, vette át a lapot. Élénk tolla s terjedelmes publicistai ismeretei szép jövődöt ígértek. A P. Z. a magyar miniszterelnök közlőnye volt, kinek visszalépével Hugo is visszalépett a szerkesztéstől, azt okt. 1-én Glatz-nak adván át; ennek visszalépével a lap 1849. jan. első felében szűnetelt, azon hó 16-kán dr. Seitz S. L. vezetésé alatt ismét megjelent mint hivatalos lap, tervrajzában a Schwarzenberg-miniszterium, összbírodalom és gleichberechtigung há bajnokának adván ki magát. Apr. 21-kén a 960. számmal bevégezte ezen elv melletti küzdelmét; apr. 25-kén a 961. szám Schwarz Ödön szerkesztése alatt látott napvilágot; jun. 15-től jul. 1-ig Mauksch B. lett szerkesztője, ek-

kor a lap szűnetelt; jul. 17-kén ismét megjelent Glatz Eduard alatt és nov. 13-kán hivatalos organumá emeltetett.

Megjelent hetenkint négyezer, egész rétbén egy iven, 1848. júliustól (vasárnapot kivéve) naponkint, nyomtatott a kiadók nyomdájában. Előfizetési ára félévre 5 forint, postán 6 forint p. p.; 1848-iki júliustól hatszor küldve 8 ft., kevesebb-szer 7 ft. 12 kr., helyben házhoz küldve 6 ft. 12 kr. p. p. — 1848 végén szétküldött belőle 2811 példány.

(Közlöny. 1848. II. 819. 1849. I. 63. 83. — Pesti Hírlap. 1848. I. 540. — Kossuth Hírlapja. 1848. 637. — Pressburger Zeitung. 1849. I. 88. 109. 467. 532. 568. II. 774. 798. 1026. 1046. 1310. — Scenen und Bilder aus dem ung. Revolutionskriege. Pest, 1850. 179. 187. — Le-vitschnigg: Kossuth und seine Bannerschaft. II. 297. 331. — Honi irod. Hírdető. 1848. 7. l.)

„*Der Spiegel*“, für Kunst, Eleganz und Mode“, szépirodalmi divatlap, 1828-ban keletkezett; 1848-ban kiadó-tulajdonos: Wiesen övezgye, társakiadó és szerkesztő: Rosenthal Sámuel, ez a szerkesztést s kiadási jogot 1848. okt. 1-én Saphir Zsigmondra ruházta, ki azt 1849-ben is (jan. 1–19-ig kivéve, midőn a lap szűnetelt) szerkesztette, aapril 22-ig, ekkor Saphir Pestről megugrott, s magyarellenes irányu lapja a 78. számmal ez évben megszűnt. „*Tükört mutat — írta a Pesti Hírlap 1848-ban — nem látja saját iszonyatos arcát. Lucus a non lucendo*.“ Mellék-lapja: „*Der Schmet-terling*“, színházi és literaturai kiegészítő lap; és „*Pester Handlungs-Zeitung*“, kereskedés és ipar-mutató. 1849-ben Levitschnigg volt a „*Spiegel*“ főmunkatársa.

Megjelentek Budán nagy 4-rétben, a fölap-ból hetenkint két szám fél-fél iven, a P. H.-ból havonkint 6 vagy 8 szám, a Schmetterling-ből 2 vagy 3 szám divatképek s más műmellékletekkel. 1848. októbertől fogva a mellék-lapok nem adat-tak ki, a fölap pedig mint a „*Der wahre Ungar*“ mellék-lapja jelent meg, 1849-ben a „*Spiegel*“ ív-rét alakban naponkint egy-egy iven adatott ki, politikai tartalommal és szépirodalmi tárczával, divat s műmellékletekkel, s ekkor Lukács és társánál nyomtatott Pesten. Előfizetési ára félévre 1848-ban helyben 4 ft., postán 5 ft., 1849-ben 5 ft., illetőleg 6 ft. 40 kr. volt p. p.

(Pesti Hírlap. 1848. I. 540. — Pressburger Zeitung. 1847. II. 868. 1849. I. 87. 88. 95. 330. 640. — Honi irod. Hírdető. 1848. 8. l. — Scenen und Bilder aus dem ung. Revolutionskriege. 181. 187. l.)

„*Siebenbürger Wochenblatt*“, 1837-ben kelet-kezett politikai hírlap; mellék-lapjai: „*Satellit*“, ez és a fölap hetenkint kétszer jelentek meg 4-rétben. — „*Blätter für Geist, Gemüth und Vaterlandskunde*“, ez 1843-tól jelent meg és minden szombaton 4-rét félvi adatott belőle a fölaphoz; „*Stundenblumen der Gegenwart*“, havonkint egy 32-rét 4 ivnyi füzetben adatott ki. — Kiadó-szerkesztők: Gött János nyomdász, és Németh Vilmos könyvárus Brassóban; félvi ára a három melléklettel együtt 4 ft. p. p. — A S. W. címét 1849. márcz. 26-kán „*Kronstädter Zeitung*“-ra változtatta és Molke Miksa szerkesztése alatt, az igaz ügy érdekében hatályosan működött tovább.

Még egy elhagyott kath. templom is van — az ugynevezett — Miklósi-tér, melyről közönségesen állítják, hogy a mult században még ez volt a székesegyház, s a környékbeli nagyobb épületek a konokok lakásaiul szolgáltak; püspöki lak lett légyen a mostani hattuy korcsma. Ezen elhagyott épület jelenleg magtáru használtatik.

Az érintettek közül Vácznak nevezetesebb épületei: a) A püspöki lak, mely ámbár nem kicsiny, de a tervezett nagyszerű egészen csak egy harmadát teszi. b) A növendék papság laka, — seminarium — melyhez a várost illető nemzeti iskolák is ragasztrák. c) Siketnémák intézete, melyben jelenleg 50 fi- és 31 leány-növendék 5 tanító szorgalmas fáradozása mellett nyer kiképezést; nevezetesen az ország alapítványából 26 fi- és 17 leány; magánalapítv. 15 fi- és 7 leány, — 126 o. é. ft. évi fizetés mellett pedig 9 fiu- és 7 leány-növendék. Ezen közhasznu intézet életrevalóságának folytonos jelét adja. A szerencsétlen siketnémák növendék olvasás-, írás- és számolás-ban többnyire jól kiképezve — lép ki innen a szabad életbe; sőt rajzolásban is nyerne oktatást, nem csak hanem a fiuk általuk választott kézművek megtanulására a városbeli mesterekhez annak idejében kijárhatnak, a leány-növendékek pedig, a számukra rendelt rendes felügyelőnő által különféle kézi-munkákra taníttatnak. A valóban sükerdus működésről évenkint két ízben tartatik nyilvános próbát. d) Az irlgalmak szerzet ápol-dája, mely ezelőtt az itt megforduló betegek el-

Kiadta Beichel József nyomdász; hetenkint fél-, olykor egész iven 4-rétben jelent meg; ára félévre 3 ft. 36 kr. p. p. A lap magyar szel-lemben iratott.

(Pesti Divatlap. 1848. I. 191. — Honi irod. Hírdető. 1848. 8. l.)

„*Der Ungar. Zeitschriftliches Organ für politisches Interesse, Kunst, Eleganz, Literatur, Theater und Mode*“, 1842-ben alapítva Klein Hermann által Pesten, ki e lapot politikai, művészeti s vegyes tartalommal 1848. szept. utol-jáig szerkeszté, mikor lapját megszüntette. Az Ungar a márcziusi napok előtt is magyar szel-lemlő volt, elveihöz mindig következetes maradt. Főmunkatársai voltak dr. Saphir Zsigmond és Diósy.

Megjelent, hétfőt kivéve, naponkint egy 4-rétben, divat- s arczképekkel; nyomtatta 1848. első felében Beichel József; júliustól Eisenfels

Rudolf Pesten; félvi ára helyben 5 ft. 30 kr., na-ponkint postán küldve 7 ft. 48 kr. p. p.

(Pesti Hírlap. 1848. I. 519. — Kossuth Hírlapja. 1848. II. 288. — Pressburger Zeitung. 1847. II. 884. — Scenen und Bilder aus dem ungarischen Revolutionskriege. Pest, 1850. 182. l. — Janotyk-Adlerstein: Die letzten zwei Jahre Ungarns. II. 99. l.)

(Folyt. köv.)

Szinnyei József.

V á c z v á r o s.

(Vége.)

A szent Ferencz-rendiek zárdája szerfelett erős építmény, s hihető, hogy az egykoron vár volt, a mint ez közönségesen állítatik. Ezen épület-ben csupán öt misés egység, s ezek szolgáló laknak; életmökét és ellátásukat leginkább gróf Koháry István alapítványának kamatja, s a közvidéken összedetett alaminzából tartják fenn. A sanyarú-ságos idők beálltával nagyban csökkent a buzgó-lódok adakozási készsége is, miszerint néhány év óta mind borban, mind pedig más — ezelőtt kikerült — kedvezményekben korlátozás alá szo-rultak; mondhatni szegények csak tengődnek. — A zárdához ragasztott egyház elég nagy, és mind-a mellett vasárnap és ünnepnapokon zeufolva van, főleg böjti szent beszédek alkalmával; a fölött igen nagyszerű fa-alkotmány, oszlopok, szobrok, és sokféle cifrázatu faragványokból álló, ezenki-vül létezik még hasonló szerkesztő tiz kisebb oltár; még a szobrok is meg van rakva kifaragott tárgyakkal, melyek a tizennyolcadik század íle-lését állítják előnkbe. Az orgona csinos és nem kis szerkesztő; különben az egész tisztán tartásra mutat.

Ezekon kívül a görögök is külön egyházzal bírnak, de ezen vallásfelekezettiek száma annyira leapt, hogy most már a papon kívül — kinek ellátására alapítvány van tőve — csupán egy család van még; s így hihető, hogy nem sok idő múlva a folyvást szaporodó evangélikusok jutányos áron fognak ezen csinos kis imaházhoz jutni, ha t. i. ez az alapítvány-szabályokkal összeríthet.

A református hívek Kis-Váczon, szintén bírnak külön egyházzal, mely felnyúló csinos to-ronynyal és órával van ellátva, az ajtóskodók számához képest a templom elég nagy.

Mult évben az izraeliták is készítették egy csinos kis zsinagógát; mely annyiból nevezetes, hogy az egész munka belső szerkesztéssel együtt néhány hó alatt tökéletesen elkészült.

A városon kívül Pest felé kellemes fekvésű kiterjedt dombon van a már említett hétkápolna; kis templom a bold. szűz tiszteletére emelve. Szintén a városon kívül a vasuti indóház közelé-ben is van egy kápolna szent Rókus tiszteletére szentelve, hol az 1840-ik évi dőghalál meg-szüntekor fogadott népünne, minden évben nagy szertartásos áhitattal megüjtatik. A kodi vám felé eső kalvária, hova a buzgólkodók a böjti szent napok alatt nagy számmal járnak imádkozni — szintén érdemel megemlítést.

Még egy elhagyott kath. templom is van — az ugynevezett — Miklósi-tér, melyről közönségesen állítják, hogy a mult században még ez volt a székesegyház, s a környékbeli nagyobb épületek a konokok lakásaiul szolgáltak; püspöki lak lett légyen a mostani hattuy korcsma. Ezen elhagyott épület jelenleg magtáru használtatik.

Az érintettek közül Vácznak nevezetesebb épületei: a) A püspöki lak, mely ámbár nem kicsiny, de a tervezett nagyszerű egészen csak egy harmadát teszi. b) A növendék papság laka, — seminarium — melyhez a várost illető nemzeti iskolák is ragasztrák. c) Siketnémák intézete, melyben jelenleg 50 fi- és 31 leány-növendék 5 tanító szorgalmas fáradozása mellett nyer kiképezést; nevezetesen az ország alapítványából 26 fi- és 17 leány; magánalapítv. 15 fi- és 7 leány, — 126 o. é. ft. évi fizetés mellett pedig 9 fiu- és 7 leány-növendék. Ezen közhasznu intézet életrevalóságának folytonos jelét adja. A szerencsétlen siketnémák növendék olvasás-, írás- és számolás-ban többnyire jól kiképezve — lép ki innen a szabad életbe; sőt rajzolásban is nyerne oktatást, nem csak hanem a fiuk általuk választott kézművek megtanulására a városbeli mesterekhez annak idejében kijárhatnak, a leány-növendékek pedig, a számukra rendelt rendes felügyelőnő által különféle kézi-munkákra taníttatnak. A valóban sükerdus működésről évenkint két ízben tartatik nyilvános próbát. d) Az irlgalmak szerzet ápol-dája, mely ezelőtt az itt megforduló betegek el-

fogadására nem levén elégséges, néhány év előtt egy ujonnan fölszerelt betegszobával megbővitte-tett; évenkint középszámmal 300 beteg nyer benne kellő ápolást; hét ágyra van alapítvány tőve, és öt az intézet részéről tartatik folytonos használat alatt, mely a körülmenyekhez képest nem ritkán szaporítatik is. A ház és gazdaság vezetését a zárdafőnök — prior — a betegek gyógyítását és ápolását egy fő- és alorvos, a jó hírbén álló gyógy-szertárt szintén egy fő- és algyógyász vezézi. — Van ezen kívül az ugynevezett papok épületé-ben is, egy a város pártfogása, és több nagylelkű alapító ajánlata után tökésett összeg kamat-jaiból fennálló kóroda, melyről a számvitel az alsó plébános tiszti köréhez tartozik. e) A régi Theresianum, mely 1856. évben egészen átalá-kítva, és új építkezésekkel megbővitve *fejenye-házzá* alkalmaztatott. Miután ezen közintézet már többször volt érintve nyilvános lapokban, (a Vas. Újságban is megjelent ismertetése), nem is tartom szükségesnek terjedelmes leírását, csupán egyes részleteket kívánok megemlíteni. — A fejenyecek létszáma folytonosan változik, jelenleg 826 személyből, ezek nagyobb része különféle kézmű-veken nyer oktatást, vagy ha már kiképzettek kerülnek ide, azok oktatják a többieket, s mel-lette elegendő foglalkozást kapnak; minden mun-káért bizonyos megszabott mérsékelt díj jár, melynek 1/2-részt rendszeren kikapják, s azzal sza-badon rendelkezhetnek, 1/2-rész azonban tartalék tőkeül marad azon időre, midőn a fogásból ki-szabadulnak; és ez igen czélészertű intézkedés, mi-után ez által megóvatnak azon kényszerűtől, hogy azonnal koldulni, vagy a mi még ennél rosszabb, lopniuk kellene. — Szellemi műveltségükre is elég gond fordították, a rendes kath. lelkészen kívül — kinek évi díja 600 ft. — minden más felekezetsbeli saját vallásu papjától nyer oktatást, sőt még ol-vasás- és írásra is külön tanító által képeztetnek. Élelmezésük is tűrhető, naponkint 1 1/2 font ken-nyér, egy nagymeszely leves, ugyanannyi főzelék, s kétszer egy hétkén hus; a bérlinek jár ezért minden egyén után 30 kr., s ezen fölül a kézmű-veket után nyert haszon; melyből azonban, azoktól, kik dolgoznak, naponkint, nyáron 5, télen pedig 3 kr. jön levonásba. — Betegek részére van külön kóroda, hol rendes gyógyítás, és ápolásban része-sülnek. Az igazgató személyzet áll öt egyénből, egy igazgató 1200 ft., ellenőr 900 ft., első írnok 500 ft., és még kettő 300 ft. évi járulékkal; ren-des örök száma 70, őrtálló rendes katona van 30, egy kibérlett szomszéd épületben elhelyezve.

A magyar tud. akadémia legújabb ünnepe.

A magyar akadémia holnap, hétfőn újra nagy ünnepet ül. Fölsereglik az ország értelmiségének nagy része, tolongani fog a néptömeg, s bámulva tekint a tudomány templomára, mely büszke emléke nemcsak nemzeti lelkesülésünk teremő erejének, hanem annak is, hogy a négy folyam mentén nem csak a jobbák fényűzése már az eszme, a tudomány, hanem oly szükség, melynélkül nincsen élet, csak halál vagy tengődés.

Harmadik diadalünnep ez, melyet a magyar művelődés jövőjének záloga, képviselője, ül.

Midőn gr. Széchenyi István, kinek elméje jéghegy, szíve vulkán volt, szent lelkesült-

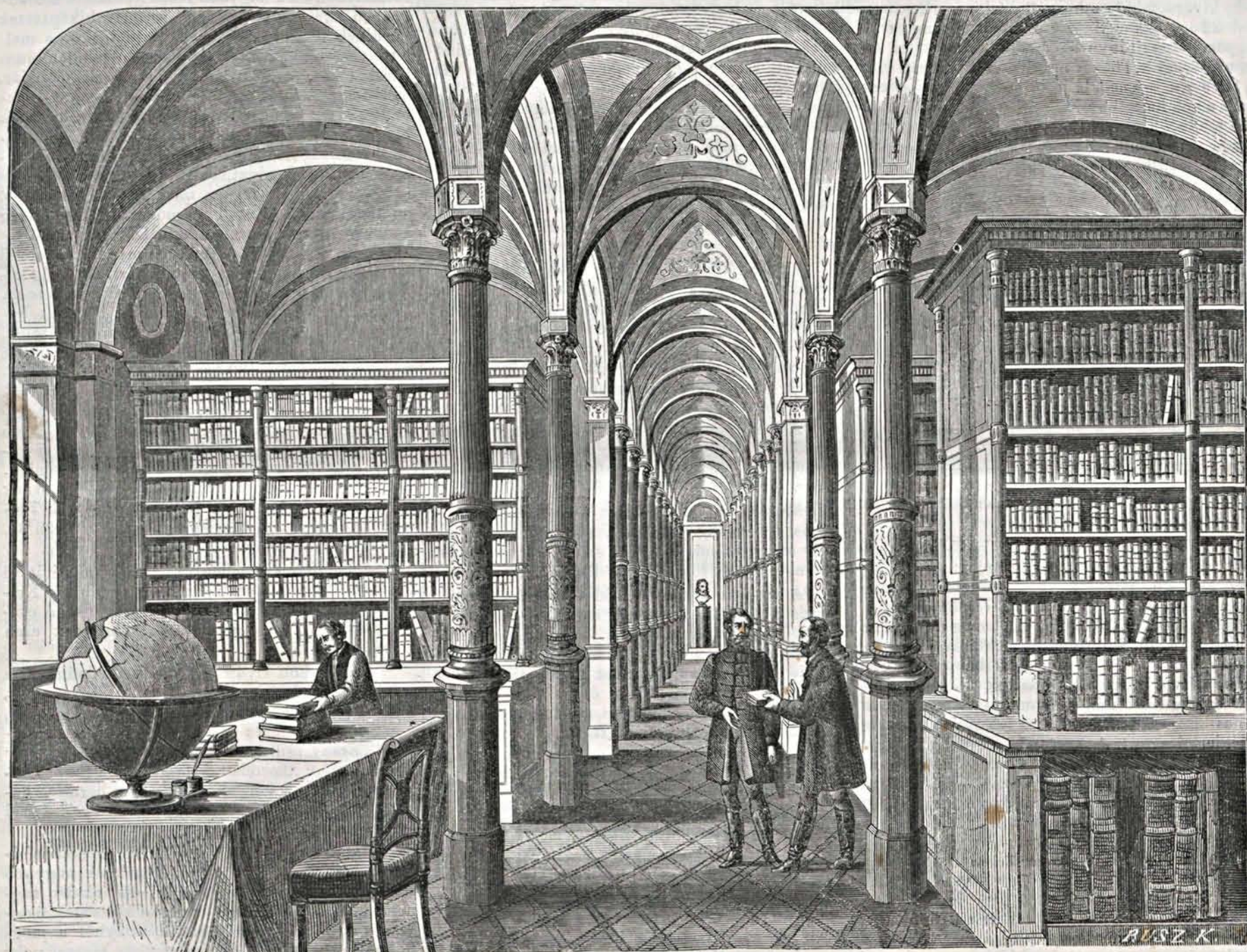
Európa-hoz, a világhoz szorosabb lánczokkal csatolja. Nagy volt az öröm és nagy az eredmény!

A mit a mult századok az örökös zivatar közepette, a harcok miatt, mely életünkért szakadatlan kétségbeeséssel folyt, kénytelenek voltak elmulasztani, azt pár évtized lelkesedése, az összesített erők buzgalma gyorsan igyekezett helyrehozni.

De jöttek sötét napok, midőn a letiprott nemzet fájdalját növelendők, felgyújtották az oázst, felszakgatták a sebeket s a haladás folyóját kiszáritották. A hová az üldözött lelkesülés, a halálra ítélt öntudat menekült volna, az egyetlen menhely, a tudomány

lakhatik, s a köz-lelkesedés, anyagi állapotaink daczára is oly fényes eredményeket mutatott fel, hogy immár nemcsak pompás palota emelkedett a Dunaparton, hanem bérház is, mely folytonos jövedelmet hajt.

A buzgalom nagyságára nézve elég bizonyosságul szolgál az a tény, hogy maguk a „Vasárnapi Ujság“ derék előfizetői s olvasói közel 17,000 forinttal járultak az alaptökéhez. Mi büszkéek vagyunk reájuk, s e nagy napokban újra kifejezzük köszönetünket mindannyiának. Lesz tán utókor, mely egy virágzó, boldog magyar hazában lakván, annélkül, hogy magától vonná meg, nagyobb összegeket vihet a haza oltárához. De ezek

A m. tud. akadémia könyvtára. — (Maske rajza után.)

séggel eldobta a megalakulás magvát, megindította a szelet, hogy vihart arasson, a nemzet történetének ez egyik nagy napján, 1830-ban volt az első, a legnagyobb örömnépe.

Régen élt már a nemesebbek érületében azon öntudat, hogy a nemzetiség nyilatkozatának, a nyelvnek, bajnoka, védője az irodalom. Ez mondja el az emberiség haladásának mozzanatait, ez vet világot a nemzet jellemére, ez teszi a világ büszke családainak méltó tagjává a magyart.

A magyar akadémia a magyar tudományok és szépirodalom érdekében alakult meg.

Nagy volt tehát az öröm, hogy végre született egy társaság, mely nemzetünket

temploma előtt ott állott az erőszak, hogy visszariaszsa őket.

Tíz évig volt megszünve a magyar akadémia létele.

1838-ban ismét ütött a feltámadás órája. És a tudomány második örömnépepét ülte. Az elhullott jelek helyébe új erők léptek, s Ő Felségének magasztos elhatározása következtében a csöndes csarnokok ismét megzendültek a tudomány hangjától. A lelkes honfiak ismét tettere buzdultak, az intézet megnyílása egyszersmind újjalakulás is lön.

E percztől kezdve mindenki mélyen érezte, hogy az elkezdett uton megállani nem lehet; az akadémia bérlet házbán nem

meg fognak elfeledkezni rólunk, kik legtöbbet adtunk, mert mindenünket áldoztuk.

A „Vasárnapi Ujság“-ban több ízben volt már szó a magyar akademiáról. A palota rajzát is régen közöltük, az alapszabályok is ismeretesek olvasóink előtt. Nem mulatunk tehát tovább e mindnyájunk előtt kedves tárgynál, hanem bucsut veszünk a jövő hélig, midőn a harmadik diadalünnep történetéről beszélhetünk.

Adja az ég, hogy a boldogság napjai vegyék itt kezdetüket, adja az ég, hogy a mit századokon keresztül hasztalan kerestünk, azt mielőbb megtaláljuk. Imádkozunk igazságos reményeink teljesüléseért!

Háza fölépült 1865.

Az akadémia palotájának megnyitásakor.

(1865, december 11-kén.)

Hazám, hazám! Kalászos téred
Fölött sirhalmok domborulnak,
A vándor, a ki arra téved
Visszaálmodja dicső multad!
A romboló csaták zenéje
Megdördül, messzeharsog újra:
A tábornok felgyúl az éjbe,
A harcos trombitáját fuvja....

Minden bérezed a hír emléke,
Minden völgyed dicső sírhalmá;
Nem pihent itt az alvó béke,
Szét lön szórva lelked nyugalma.
De a Duna véres hulláma
Babért táplált örök könyvével,
S történeted lombjának árnya
Jövő századok fölé ér el.

S lelkünk ködéből föl-föllebben
A Hunyadiak szent alakja;
És a gyémántnál fényesebben
Nagy Zrínyi Miklóst fölmutatja.
— Halld a messze tenger moráját:
Hogy panasolja Ázsiának
Hős Rákóczy megtört siralmát...
Hogy háborog, hogy zúg a bánat!

De lezajlott a harc robaja,
A szent völgyek csöndben pihennek
S bár a mult hangját egyre hallja:
Más vágya van most a jelennek.
S míg küzdelemben kifáradtan
Hosszu álmot aludt a nemzet,
Szólt egy hang, a lángjakban...
Az orosz lán orosz lán nemzett!

És a milliárd nemes eszme
Áthatott mennyet, földet, léget;
A butaság álma kiveszve,
A lélekben örök szomj éget!
És az új Isten nagy nevére
Fényes templomot építének.
— Áldás szálljon a nép fejére,
Szóljon zsolozsma, zengjen ének!

Hadd füstölgjön szent oltára
A mindenható tudománynak!
Jövének kapuja ki van tárva,
A szív nagyobb nem kívánhat.
Bizony boldog, nagy lesz ez ország!
Multjában a harc dicsősége —
Jövéjét fényes eszmék hozzák...
— Oh nem lesz soha — soha vége!

Zilahy Imre.

Daczára annak, hogy a főtisztelendő ur a
birneves bulcsu-benedekiek apátsága romjaiból

Evvel tartoztam harangismeit számos barátimnak, és azon kegyes pártolóimnak is, kik nem

A melegnek a szobátérben egyforma eloszlására, a szoba nagysága, hosszabb melegítés és a szomszédterek melege nagy befolyással bír. Ki télen több szobát egyszerre fűt és a közeledő tájakat nyitva tartja, az a térek mindenképpen egyforma melegítést eszközöl. Nagyon hasznos továbbá a talajt rosz melegvezetőkké, mint gázcsővel, kővel, szalmával stb. beteríteni; mindazonáltal szükséges hogy ezek legalább két ujnyit vastagok legyenek, ha valódi hasznat akarunk elérni. A legelső szőnyegek és pokróczkok, melyek nálunk közönségesen használat-

„Kosmos“ után *B. L.*

Javitott ruhamángorló.

A mángorlandó ruhadarab az A alatti lapra terítetik, mely egy, a két végén összevarrott tiszta zászlónál be van vonva. A ruhát kétrét is lehet rakni s azért ezen egy mégis könnyebben kezelhető az egyszerű mángorlónál, a melyiken csak egyréte lehet a ruhát elteríteni. A ruhára való nyomást a hengerek eszközlik, s a legfelső henger csúpán azon célból van, hogy az alsó henger a nyomást annál nagyobb erővel eszközölhesse. A BC srófok által a hengerek nyomását

Pest, december 9-én.

Az elsőn a pesti főpolgármester, s utána Szentiványi Károly, Kemény Zsigmond s Szentkirályi köszöntései, főleg az utóbbinak humor-gazdag előadása „hogyan assentálták őt Deák Ferencz katonájának”: találkoztak a legzajosb irredenta-nyilatkozatokkal. Egy pártjag, centralista-

— (*Szinvaktság*). Azon vizsgálatokból, melyeket az elhunyt dr. *Wilson* 1852—53-ban Edinburgban 1154 személynél tett, az tűnik ki, hogy egy 55 között a vöröset a zölddel, egy 60 között a barnát

Hétfőn lesz a teljesen elkészült, szép és egyszerű akadémiai palota ünnepélyes megnyitása, mi iránt a legélelnebb részvét nyilatkozik minden oldalról. Kedden pedig Ő Felsége a király fényes bevonulását tartani az ország fővárosába.

S ezzel megeredtek azon zajos és tarka, ényes és ünnepi napok, melyek az országgyűlés megnyitásában fognak tetőpontot érni.

Mire ismét találkozunk, a magyar király már
öztünk lesz.
Forgó János.

Irodalom és művészet.

** (Az írói segélyegylet philharmoniai hangversenye) e hó 17-én délután a Vigadó termében lesz. A nagy mesterek művei: Beethoven A dur symphoniája, Berlioz I. szimfonia, Rákóczi-ja, Liszt, „Dante pokla” mellett, egy meglepő újdonságot is fognak előadni; egy nagy nyitányt Mihailovics Ödöntől, ki két év óta képezte magát Lipcsében s Wagner Richard irányának híve.

** (Külföldi zenészek) Volkmann Róbert klasszikus becsü művei mely vonzerővel bírnak a külföld művelt zeneközönségére nézve is, meglátásból, hogy igen is gyakran megfordulnak a hangversenyek műsorozatain. Így a múlt hónapban Szent-Pétervártól egy hangverseny alkalmával egyebek közt Volkmann D-symphoniáját is előadták, mely még újdonság volt az ottani közönség előtt, s mint a „Signale für die musikalische Welt” című közlőny jelenti, a mű a közönség részéről nagy tetszéssel találkozott.

== (Működési opera-előadás.) Folyó évi decz. 11-én, hétfőn, a budai várszínházban az evang. árvaház építési alapja javára működési opera-előadás (Donizetti Lindája) fog tartatni, melyre Hönig k. a., Knahlné assz., Reittmann k. a., Szuborics, Scharf, Denkenberger, Michalis és Köckert urak ajánlották fel szíves közreműködésüket. A tetemesen erősített zenekart Kneifel Antal, énektanár fogja igazgatni.

** (Új székely.) Heckenast Gusztáv „Jogtudományi Közöny” című, hetenként egyszer megjelenő székely kiadására nyert engedélyt. Felelős szerkesztője Ökröss Bálint, pesti köz- és váltóügyvéd lesz, ki a jogi téren elméleti tevékenység közreműködését fogja kikérni lapja számára.

== (Diszes műlap.) A „Pesti Hölgydivatlap” jövő félévi előfizetőinek sikerült szép műlappal kedveskedik, melynek székelyűdését már megkezdették. E műlap tárgya a magyar történetből egy szép jelenetet ábrázol, azt, midőn a királyválasztott Hunyadi Mátyást fogadja a magyar küldöttség Straznice alatt. A kép rajza és kivitele egyike e nemből a legsikerültebbeknek; a két főalak az ifjú Mátyás és édesanyja Szilágyi Erzsébet tökéletesen kifejezik a viszonyt és édes örömet; jobbról s balról az öreg Szilágyi, Podiebrád és Vitéz alakjai láthatók és a nagyszámú diszkuszi. Örülünk, hogy lapjaink műlapjaik tárgyának megválasztásánál történetünk népszerűsítésére annyi figyelemmel vannak. A „Pesti Hölgydivatlap” tapintatos szerkesztése által is kitűnik, melyért a szerkesztő, Király János és a lap főmunkatársa, az olvasók által kedvezőleg ismert Komlósi József egyaránt elismerést érdemelnek. Ajánljuk a lapot a nőolvások pártolására.

** (Zilahy Károly összegyűjtött munkái.) Eggenberger Ferd. kiadásában érdekes könyv jelent meg: „Zilahy Károly munkái” két kötetben, terjedelmes életrajzzal s változatos tartalommal. Költemények, elbeszélések, utiképek és kritikai művek, melyek különösen kitűnnek az írási bájja és szabatosága által. A két kötet ára 2 ujt. Ajánljuk a közönség pártoló figyelmébe.

** (A „Magyarország anyagi érdekei”) című nemzetgazdasági folyóirat. V. füzetét már megjelent. Tartalma: Első lépés az anyagi reformok terén. Feszt Imrétől. — A Revoltella-bizottmány a birodalom külkereskedési viszonyairól, Szathmári Károlytól. — A biztosítási ügyről, Weninger Vinczétől. — Csatornázás, földöntözés az alföldön, Érkönyv Adolfól. — Suez földszoros átvezetése (második közlemény), Radich Ákostól. Közintézetek és vállalatok: Az erdélyi kölesönös jég- és tűzkármentes-társulat 1864. évi üzlete. A magyar földhitelintézet két évi működése. A budai takarékpénztár forgalma. — E folyóirat újvételkezdve hetenként fog megjelenni, amellékelettel is ad, jelenen a lap körébe vágó rajzokat és nemzetgazdasági notabilitásainak arcképeit. A lap ára félévre 5 frt. lesz.

** (A „Divat” című lapra) Áldor Imre mint szerkesztő, s Deutch testvérek mint kiadótulajdonosok, kibocsátották az előfizetési felhívást. Látjuk ebből, hogy a „Divat” szépirodalmi részéhez munkatársakul tekintélyes irodalmi erők vállalkoztak, s a tulajdonképi divatra vonatkozó részét Kalocsa Róza asszony, a főváros egyik ismertebb nőnöveldéjének tulajdonosa fogja vezetni. Műlap a magyar országgyűlés megnyitási ünnepélyének képtel igéri olvasóinak. Ara e műlappal egész évre 5 frt., félévre 2 frt. 50 kr. Műlap nélkül negyedévre 1 frt. A „Divat” havonként kétszer fog megjelenni.

Egyház és iskola.

** (Ingyen előadások.) A pesti ág. hitv. ev. főgymnáziumban Horváth Zsigmond tanár, a jövő jan. elejétől kezdve minden hétfőn és csütörtökön este 6-7 óra között a görög nyelvőrlingyen előadásokat fog tartani azok számára, kik a görög nyelvben már bírnak némi jártassággal s annak mélyebb titkaiba is be akarnak hatolni. Az előadások tárgyát Pindarus győzelmi énekei képezik, a kellő bevezetések, tárgymagyarázatok, felsőbb nyelvtani és szó szerkezeti, valamint szövegkritikai magyarázatokkal.

** (A pesti hely. hitv. főiskola számára) 1000 hollandi forintot (910 ft. o. é.) küldött az utrechti egyetem, Jansen ottani muzeumi igazgató közbejárására, Kubinyi Ágoston nemz. muzeumi igazgató kezébe. Szép jele azon rokonszenvnek, melylyel a külföldi intézet hazai tanítványainak iránt viselkedik.

** (Áttérés.) Pécsen hírt szerint két proteáns lelkész tért át a kath. vallásra. Neveiket azonban nem említi a „P. Hírnök”, melyben e hírt olvassuk.

Közintézetek, egyletek.

** (A magyar tudományos akadémia) nyelv és széptudományi osztályának decz. 4-én tartott ülésében Vámbéry Armin értekezett a „Siita vagy persamohamedán felekezetéről.” E felekezet Mohamed halála után keletkezett, mikor is a kalifai székbe egy rész az öreg Abu-Bekert, más rész pedig a próféta leányát nöl bíró Alit akará ültetni; Abu-Beker pártja — a szuniták — erősebb levén mint Alié, ezeket — a szitákat — lögyözte, kik ezután sok ideig csak titokban lapangtak Perzsiában, míg nem később hatalomra jutva, nyíltan fölálltak a kalifák ellen. Előadó a két felekezet közti különbséget a következőkben vázolja: a siiták Abu-Bekert, Osmant és Omar törvénytelen uralkodóknak mondva, még emlékeztetik iránt is gyűlölettel viseltetnek; nem ismerik el a szuniták koránját; nincs oly nagy hierchiájuk; egyszerűbb szertartásaik vannak, sat. Végül a titkárt belelelt az újabb adakozásokat, u. m. Bonnaz Sándor osanádi püspök részéről 1000, frt. gróf Mitrovsky Vladimir részéről 100 frt. és Sinovics ur részéről 50 frt.

** (Bánya-beomlás.) A Szepességről Güll-nitzbányáról írják nekünk, hogy ott nov. 24-én erejében bízakodó három fiatal bányász, a figyelmeztetések dacára is lement egy bányába, mely igen veszélyesnek volt ismervé. Alig hogy oda lenn munkájokat megkezdék, egyszerre nagy vízár tör ki a föld gyomrából, mely összerombolta az üreget, a két bányász elsodorta s eltemetve. A harmadik erősen megsebesülve, nagy ügygyel bajjal megmenekedett. Kivér egy darabig hallgatott, a vízár lecsillapodott, halotti csend lőn s két társa a lezuhant sziklatörmék alatt találták. Nemokára intézkedett a város s elkezdtek az omlatag földtömeget ásni, de még négy nap múlva (a földön e tudósítást írták) sem bírtak a szerencsétlenek holttesteire akadni.

Mi újság?

** (A Deák-párthoz tartozó képviselők külön kört alakítanak) s öszejevevetelek helyéül a Privorszky-kávéháznál az eddig név számára berendezett külön termet bérleték ki. E kör tagjai e hó 5-ikén értekeztek is tartottak, melyben a következőkben állapodtak meg: a kör tagja lehet minden alsóbázi tag, ki magát a Deák párthoz tartozónak számítja; havi díj 5 ft. határozatokat megnyitlik e kör dec. 10-én reggel, s az aláírások ott helyben fogadtatnak el, mely aláírások elfogadására következő képviselők lettek megbízva: Beniczky Gyula, gróf Csáky László, Csengery Antal, Gorove István, Horváth Boldizsár, Horváth Károly, Hollán Ernő, Ivánka Zsigmond, Kemény Zsigmond, Királyi Pál, Kovács László, Somssics Pál, Szentkirályi Mór, Szitányi Bernát, Tóth Lőrincz, Trefort Ágoston, gr. Zichy József. Egyebekben a nemzeti kaszinóknak szabályai lettek egyelőre elfogadva. Vendégül tag által bevezetve mindenki szívesen látatik, csak hogy az előre hirdetett vagy 10 tag által kívánt köztársasági esetén az igazgató valamelyike által előszóval e végre felszólított nem tagok azaz vendégek a kört elhagyni kértnek, melyben azonban a tanácsközmány bevezése után ismét szívesen látott vendégekül fogadtatnak. — A magyar lapoknál kívül, melyek nagy számmal rendelkeztek meg, még számos német, szerb, horvát és oláh, nemkülönben a jelentékenyebb bécsi s néhány külföldi lap járattása is elhatározottat.

** (Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület) igazgató-választmánya múlt hó 30-án tartotta ülését a Köztelken, gr. Festetics György elnöklése alatt. A gyűlés első tárgyát a futaki kendertermelés és gyártás megtekintésére kinevezett küldöttség jelentése képezte, mely a Futakon 1400 holdon ültetett kender-termesztés és kezelése részleteiről érdekes adatokat közöl, hogy a választmány elhatározta, az egész kinyomatni, s valamennyi gazdasági egyesületnek megküldeni. — Olvasottak továbbá a keszthelyi országos gazdasági tanintézet megnyitására szóló jelentés. — A debreceni gyümölcs-kiállításról dr. Encz tett

jelentést, melyből kitűnt, hogy a gyümölcstermesztés Debreczen vidékén folytonos haladásában és tökéletesedésében van. Hajós József ez alkalommal kiemelte Gulácsy Imre hollandi mődrakezelt dobányleveleit, melyek a kiállításnak egyik legfeljebb tárgyát képezték; ugyan ő tette azon örvendőket is, hogy Debreczenben fők-gazdasági egyesület van alakulában. — A Párisban 1867-ben rendezendő világkiállítás tárgyában a helyt. tanács felszólítására a közgazdasági szakosztály javaslatot készített, melyet az igazgató választmány egész terjedelmében elfogadván, fel fog terjeszteni. Benne többek közt a magyarországi termékeknek nem Ausztria firmája alatt, hanem egy külön önálló csoportban kiállítását kívánják.

** (A magyar képzőművészeti társulat) választmánya f. h. 1-én tartott rendes ülésében a következő határozatok hoztak: B. A. tehetséges fiatal fesztésznek a választmányhoz intézett kérévénye folytán 20 ft. segélyösszeget utalványoztak. — A jelen tárlatba szánt művek beküldésének határidejéről jövő évi januárhó 15-ke tűzöttet ki; a később beérkező s netalán befogadott művek a legközelebbi sorsolásban részt nem vesznek. — Az Akadémia megnyitási ünnepély napján a társulati műcsarnok reggeltől estig díjtalanul nyitva fog állni a közönségnek. — Ö Felsége megérkezése napján a képzőműv. társulat, mint testület, képviselői által színtér részét vesz Ö Felsége ünnepélyes fogadtatásában. — A titkárt jelentéseit közlő közörművel fogadtatott az, mely Pejacevich János gróf ő méltóságának a társulat részére legújabbant tett 200 ftnyi alapítványáról értesítő a választmányt.

Balesetek, elemi csapások.

** (Beszakadt magtár.) A múlt szombatról vasárnapra virradóra, Pesten az országúton, a volt füvészert telke mellett álló magtár padlása, gabonával tulterhelte miatt 20 négyzetöglány területen nagy robajjal leszakadt és a földszinti helyiségben Korompai szíjgyártónak több új koscsját összezuarta. A légnyomat oly erős volt, hogy a zárt boltajtó fel pattant és a belső üvegajtó cserépeit egészen az utca közepére lökte ki.

— (Bánya-beomlás.) A Szepességről Güll-nitzbányáról írják nekünk, hogy ott nov. 24-én erejében bízakodó három fiatal bányász, a figyelmeztetések dacára is lement egy bányába, mely igen veszélyesnek volt ismervé. Alig hogy oda lenn munkájokat megkezdék, egyszerre nagy vízár tör ki a föld gyomrából, mely összerombolta az üreget, a két bányász elsodorta s eltemetve. A harmadik erősen megsebesülve, nagy ügygyel bajjal megmenekedett. Kivér egy darabig hallgatott, a vízár lecsillapodott, halotti csend lőn s két társa a lezuhant sziklatörmék alatt találták. Nemokára intézkedett a város s elkezdtek az omlatag földtömeget ásni, de még négy nap múlva (a földön e tudósítást írták) sem bírtak a szerencsétlenek holttesteire akadni.

** (A Deák-párthoz tartozó képviselők külön kört alakítanak) s öszejevevetelek helyéül a Privorszky-kávéháznál az eddig név számára berendezett külön termet bérleték ki. E kör tagjai e hó 5-ikén értekeztek is tartottak, melyben a következőkben állapodtak meg: a kör tagja lehet minden alsóbázi tag, ki magát a Deák párthoz tartozónak számítja; havi díj 5 ft. határozatokat megnyitlik e kör dec. 10-én reggel, s az aláírások ott helyben fogadtatnak el, mely aláírások elfogadására következő képviselők lettek megbízva: Beniczky Gyula, gróf Csáky László, Csengery Antal, Gorove István, Horváth Boldizsár, Horváth Károly, Hollán Ernő, Ivánka Zsigmond, Kemény Zsigmond, Királyi Pál, Kovács László, Somssics Pál, Szentkirályi Mór, Szitányi Bernát, Tóth Lőrincz, Trefort Ágoston, gr. Zichy József. Egyebekben a nemzeti kaszinóknak szabályai lettek egyelőre elfogadva. Vendégül tag által bevezetve mindenki szívesen látatik, csak hogy az előre hirdetett vagy 10 tag által kívánt köztársasági esetén az igazgató valamelyike által előszóval e végre felszólított nem tagok azaz vendégek a kört elhagyni kértnek, melyben azonban a tanácsközmány bevezése után ismét szívesen látott vendégekül fogadtatnak. — A magyar lapoknál kívül, melyek nagy számmal rendelkeztek meg, még számos német, szerb, horvát és oláh, nemkülönben a jelentékenyebb bécsi s néhány külföldi lap járattása is elhatározottat.

** (Fölhíadás adakozására.) A „Pesti Napló”-nak Nagy-Kövesről írják, hogy ott nov. 30-ikán temették el Keresztész Józsefnek, az egykori feketehegyi ref. lelkész özvegyét. A szegény özvegy a forradalom alatt vesztette el férjét és minden vagyonát, az utóbbi szákmány és lángok áldozata lett; meg a fiatal tetterős pap temploma előtt kinos halálát végeztetett ki. A 3 neveltetett gyermekkel elmaradt asszony 18 keserves év után kiszenvet-

Melléklet a Vasárnapi Újság 50-ik számához 1865.

** (A fővárosi ügyvédi kar) tömegesen jelennek meg a legmagasabb megérkezésekor s küldöttség által tiszteleg, melynek vezetésére a kir. személynök ő exóját szándékoznak fölkeríteni.

** (Előkezesületek a jövő farsangra.) A mint az előzményekből már jó előre sejteni lehet, a jövő farsang Pesten oly élénk és zajos lesz, a minő már régóta volt. Nem is említve azt az élénkséget, melyet majd az udvar megerkezése s a majdan jelenlévő idegenek sokasága okozni fog; ezuttal csak azt akarjuk följegyezni, hogy már is számos táncszalag rendezése forog szóban, melyeknek nagy számából a képzőművészek, jogászok és orvosokvándékok táncszalagjai a jövő farsangon sem maradnak el. Ez utóbbiak már meg is alakították maguk közt a bál-rendező bizottmányt.

— (Az orvostan-hallgatók által) segélyegyletük javára tartandó zártkörű táncszalag rendező választmánya, a múlt hó 29-kén tartott közgyűlésen következőleg alakult meg: elnök Mészáros Károly, alelnök Turjay Antal, pénztárnok Horváth József, ellenőr Székely Lajos, jegyző Maurer Arthur, segédjegyző Hochalt Károly. — Bizottmányi tagok: Bernolák József, Berger Hugó, Entz Géza, Medveczky Géza, Szeniczey Pál, Erreth Lajos, Haas Tivadar, Irizic Ignác, Mihalkovics Géza, Veninger Gyula, Csákerky Dező, Liseck Ákos, Plathay Adorján, Szabó István, Szűcs Albert, Kain Béla, Kószler Ágoston, Kresz Géza, Szomathelyi József.

** (Pest városa területének háromszögölése) a helytartótanács által megengedtetvén, a városi hatóság kormánysszékileg felhatalmaztatott, hogy az erre vonatkozó szerződést a legkedvezőbb ajánlatot tett Halász Miklós és Sándor mérnökkel kösse meg. Figyelemztetve lett egyszerűsind a hatóság arra is, hogy ez ügy nagy fontosságú fogva igen kívánatos lenne, ha a felmérés időtartama a tervezett hat év helyett négy évre határoztatnák.

** (Névmagyaritások.) Felsőbb engedély mellett, Tiarocha István barszmegeyi inrok „Tarcasai”-ra, — Scherer Ignác pestvárosi törvényeszkí tollnok pedig „Surányi”-ra változtatták vezetékeveiket.

** (Rókafozdó egy kut fenekén.) A „Vadászlap” a következő érdekes vadászatról tesz említést. A főthi rókaokópók nov. 29-ikén már a harmadik rókat hajtották s ez is lyukba bujt. Az első, második és harmadik kopó utána ment a lyukba, míg ennek nyílásánál a farka teli hanggal csaholva állt meg. A vadászok oda érkezve látik, hogy e lyuk egy kutreget fedő malomkének alig egy lábnyi átmérőjű kerek nyílás, melyen a rókanak s utána a három kopónak hanyathomlok kellett a mélységbe lebukni. A kopók a rókat a kut száraz fenekén megölték, mint ezék kutyának „de profundis” felhangzó csaholásából következtethető; a harmadik hangja nem volt hallható, ez talán nyakát törte. Az eset késő délután történt, a vadászok visszatértek, s kutmesterért küldtek Pestre, ki a lebuksottakat felhozta az üregből, melynek 15 önlél mélyebbnek kell lenni, miután hét öszekötött vadászostorral megtöltött nyoloz öles kötel sem ért le a kut fenekére.

** (Fölhíadás adakozására.) A „Pesti Napló”-nak Nagy-Kövesről írják, hogy ott nov. 30-ikán temették el Keresztész Józsefnek, az egykori feketehegyi ref. lelkész özvegyét. A szegény özvegy a forradalom alatt vesztette el férjét és minden vagyonát, az utóbbi szákmány és lángok áldozata lett; meg a fiatal tetterős pap temploma előtt kinos halálát végeztetett ki. A 3 neveltetett gyermekkel elmaradt asszony 18 keserves év után kiszenvet-

dett, fiát még előbb veszítette el, s most sirja felett két gyámlol nélkül maradt leány kesereg, kik közül az egyik ágyba szegzett beteg és nyomorék. A szegény özvegyet, míg élt, a dunamelléki egyházközség, főképp Nagy-Körös város hatósága segélyezte. Az egyház is megadta neki a tisztességes és ünnepélyes végtesztességet. De az árvák sorsa elhagyottáguk miatt most nagyon szomorú, a miért is a kegyes emberbarátok ez árvákat lehető adományokkal a „Pesti Napló”, „Csáládi kör”, „Protestans egyházi és iskolai lapok” szerkesztősege fogadják el és jutattja kézhez.

** (Hosszu alvás.) Vilnából azon különös esetet jelentik, hogy Krasztowsky nevű forradalmi csapatvezér, korábbi orosz hadnagy, 16 hónapig aludt egy tités következtében melyet puská agyával ütöttek fejére. Fogságba, s a szülőjába töltött higtápszerrelkét táplálták. Midőn fogságából a kórházba szállították, csak akkor jött eszméletre.

Nemzeti színház.

Péntek, decz. 1. „A navarrai királyné regéi” vagy: „A mi a hölgyeknek tetszik.” Vigi. 5 felv. Irták Scribe és Legouve.

Szombat, decz. 2. „A zsidónő.” Opera 5 felv. Zenéjét szerette Hal-vy.

Vasárnap, decz. 3. „IV. László.” Eredeti tragédia 5 felv. Dobsa Lajostól.

Hétfő, decz. 4. „Diatos beteg.” Eredeti vigjáték, írta Degré Alajos.

Kedd, decz. 5. „Az alarcos bál.” Nagy opera 5 felv. Zenéje Verditől.

Szerda, decz. 6. „A csárna.” Dráma 5 felv. Irtá Scribe, ford. Huszár Imre.

Csütörtök, decz. 7. „Borgia Lucretia.” Opera 3 felvonásan.

Szerkesztői mondanivaló.

17987. A hon atyáinkhoz. A mű eléggé figyelemre méltó oly embertől, a ki 16 éves koráig mint pásztor gyermek idegen kegyében élt s az írást is csak iskolába jártatvételről, a betűket a porban botjával utánajárólva sajátította el. A magyar nép értelmes, józan gondolkodásának egyik bizonyossága ez is, melynek csak jó vezetők s művelésre van szükség, hogy az alvó tehetségek felébredjenek. Így itt közöljük H. József makói ácsmesternek a fentebbi ezim alatt írt művének első, legjobb versét, mely így hangzik:

„Repüljétek össze, ti ő magyar sasok,
Ellepték földeteket a herék s farkasok,
Repüljétek össze, nézzetek jól széjfel,
Magyarral valaha, nem lesz mindig éjjel.
Mégsevedt e hazát, magatok tudjátok,
Rég időtől fogva nyomja súlyos átok.
A rut visszavonás és pártfelekezt,
Hazánk romlásra gyakran szövetkezett.
Most nyílik az idő, derül szép egetek,
Régi sas módjára összeröpüljétek!” stb.

17988. Papa. Somlyó vidékéről többben. A csikket használt után oda adtuk vissza, s honnan kaptuk, az I. T. szerkesztőségének. Megtettünk mindent, a mit lehetett, s kérjük viszonyaink tekintetbevételét. A Pol. Ujd. közlelbi számában megjelen 30 eredeti tudósítást közöltünk, háttérbe szorítottuk egyéb rendes rovatainkat, csak hogy az ország anyai vidékéről lapunk iránt táplált igényeknek megfelelhessünk (s mindamellett még legalább 40 tudósítás maradt asztalunkunkban felhasználatlannal) Egy helylap, szűkebb terjedelműt fogva leginkább csak a pusztatények előadására kénytelen szorítkozni. S mit tegyünk azután azon ivekre terjedő csafolatokkal, melyek majd minden egyes tudósításra az ellenkező párt kebeléből ide érkeznek? s melyek leggyakrabban épen nem tartalmaznak oly igen fontos dolgokat, mint az illető párt szemüvegén nézők látják? Legjobb esetben egy rövid kivonattal kell beérnünk; néha arra sem jut el hely. Minden lehetőséget megteszünk, de „ne kívánj lehetlent!” — mondja Vörösmarty. — Politikai tárgyakat csak a Pol. Ujd. foglalkoztatik; a Vas. Újságunk nem levén politikai engedélye, e tárgyak innen ki vannak zárva.

17989. Jelva. Tehát ismét! — A vers se nem rozse, se nem jó. Olyan, a milyen minden jóvávaló fiatal kebelben meg szokott teremni, a melyikben érzések és vágyak laknak. De aztán? Azt kívánja ön: „Írja meg, felhagyjak-e végkép minden versírással? Én engedelmessé leszek. Egy leány van elég más dolga is.” Engedje meg kegyed, hogy a felelettel adósok maradjunk; sok olyat kellene itt elmondanunk, a miért mások haragudának meg. Mi azzal biztatjuk magunkat, hogy ön előbb atöbb engedelmessé lesz — maga iránt, mert „van és lesz más dolga is.” S akkor már ránk sem fog nehezteni a mostani udvariatlanságrt.

17990. Csongrad. Cs. I. Nagyon helyi érdeku.

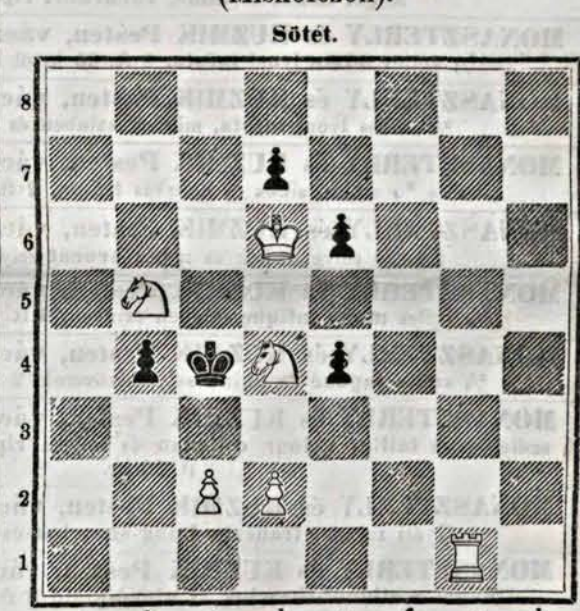
17991. Sz. Katolna. B. L. Örömmel vettük a némileg biztatóbb sorokat. Ön nevében a kérdéses időszakban az illető ur nem jelentkezett; de azt mulkor tár megérintők, hogy a küldeményhez még némi pótlék fog következni.

— (Eladó régi hirtlapok.) Az alább következő lapok akár együtt 200 forintért, akár külön-külön a megjelölt árakon bármely perczben eladó.

1) Kozlony (1848-ik évfolyam, csak néhány szám hivjával) 60 ft.; 2) Kossuth Hirtlapja (1848. jan.—december) 60 ft.; 3) Budapesti Hirtadó (1848. jan.—június) 30 ft.; 4) Pesti Hirtlap (1848. jan.—decz.) 40 ft.; 5) Honvéd (1848.—1849-iki folyama) 40 ft.; 6) Erdélyi Hirtadó 1848. jan.—május) 10 ft.; 7) Mult és Jelen (1848. jan.—máj) 10 ft.; 8) Kolozsvári Hirtadó (1848. jan.—okt.) 10 ft.; 9) Siebenbürgi Bote (1849. jan.—szept.) 25 ft.; 10) Siebenbürgi Bote (1850. jan.—decz.) 20 ft.; 11) Siebenbürgi Wochenblatt (1848. jan.—decz. néhány szám hivja) 15 ft.; összesen 810 ft. E lapokhoz együtt megveve még néhány más itt meg nem nevezett csonka lapok is adatnak, melyekből más lapokat lehet kiegészíteni, — ráadásul. Bővebb értesítést szerkesztési felőlük bérmentes levelemel e cím alatt: Nagy József, Kolozsvárt, (Poste restante.)

SAKKJÁTEK.

310-ik sz. f. — Czenthe Józseftől (Miskolcon).

Világos indul, s 3-ik lépésre matot mond.

305-dik számú feladvány megfejtése.

(Zagyva Imrétől, Debreczenben. Mint említettük, d6-on sötét gyaloggal).

Világos. Sötét.
1. Ff4-e5 d6-e5
2. Ve8-c7: K. tetsz. sz.
3. Ve7-tmat.

Helyesen fejtették meg. Veszprémben: Fülöp József. — Miskolcon: Czenthe József — Pozsonyban: Csery Gábor. — Dunaföldváron: Thafi J. — Jász-Kisér: Galambos István. — Pesten: Rakovszky-Vagyon Judit.

Melléklet: Azon díszkönyvek és ifjúsági iratok sorozata, melyek karácsonyi és újévi ajándékkul Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában kaphatók (Azok számára, kik csupán a Vas. Újságra vannak előfizetve); — és előfizetési felhívás a Nefeletis 1866-ik évi folyamára.

TARTALOM.

Révai Miklós emlékezete (képpel). — Hirtlapirodalomunk a 19-ik században (folyt.) — Vász város (vége). — A magyar tud. akadémia legújabb ünnepe (képpel). — Az akadémia palotájának megnyitása. — Ismét néhány szó a régi ruhángoról (képpel). — Egyveleg. — Tarház: Vasárnapi beszélgetés. — Irodalom és művészet. — Egyház és iskola. — Közintézetek, egyletek. — Balesetek, elemi csapások. — Mi újság? — Nemzeti színház. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti naptár.

Felelős szerkesztő Pakh Albert. (Lak. magyar-utca 1. sz.)

HETI-NAPTÁR.

Hónapi-és hetinap	Katholikus és Protestans nap	Görög-orosz nap	Izraeliták nap	Nap	Ej	Hold
				hónap	hónap	hónap
				hónap	hónap	hónap
10. Vasár	A 2. Judith	26. C 2. Judith	28. C 2. István	22. Dávid	8. p.	8. p.
11. Hétfő	Damasus	Bulusi	29. Peramon	23.	8. p.	8. p.
12. Kedd	Maxenz püsp.	Otilia	30. Andras	24. Eleázár	8. p.	8. p.
13. Szerda	Lucia szüz	Lucia	1. Deczember	25. Templ.	8. p.	8. p.
14. Csüt.	Spirid.	Lehel	2. Hahabuk	26. sz.	8. p.	8. p.
15. Pént.	Irenus püsp.	Valerian	3. Saphonias	27. Illés	8. p.	8. p.
16. Szomb.	Etelka	Eusebius	4. Borbála	28. Sabbath	8. p.	8. p.

Holdfénnyváltozások. ☾ Első negyed 26-kén 1 óra 47 perczkor délután.

A magyar földhitelintézet

sorsolás alá eső 5 1/2 %-os záloglevelei

oly értékpapírok, melyeknek összegei földbirtokra első helyen történt betáblázás által biztosítva, s hivatalos kimutatások szerint két-háromszoros értékű jelzálog által fedezve vannak.

E jelzálogi biztosítékon kívül kezesedik még a záloglevelek biztosságáért:

az intézet alapítványi tőkéje, — a tartalék-alap, — a törlesztési alap, kölcsönös jótállása

az intézet valamennyi adósának, kik egyetemenlegesen, egy mindnyáért és mindnyája egyért, egész ingó és ingatlan vagyonukkal kezeskednek a záloglevelek birtokosainak az intézet kötelezettségeiért.

A záloglevelek, melyek 3 1/2 év alatt, félévenkénti nyilvános sorsolás után teljes névértékük szerint visszafizetnek, 1000, 500 és 100 ftra szólnak, 5 1/2 %-kal kamatoztatnak, s a jelenlegi árfolyam szerint évi 7 %-ot jövedelmeznek, nem számítva bele azon tőke-nyereményt, mely a teljes névszerinti értéken visszaváltás folytán a vásárlási ár és a névérték közötti különbözetről fogva a vevő javára esik.

Minden záloglevél földi kamatszélvényekkel van ellátva, melyek évenként kétszer, és pedig május és november 1-én napján, minden adólevonas nélkül, váltanak be, s pedig nemcsak Pesten az intézet pénztárában, hanem minden európai börzpiacra, valamint azon kereskedő-házak által is, melyek a záloglevelek eladásával foglalkoznak.

A záloglevelek legteljesebb rendelet szerint

árvápénzek, alapítványok,

s egyebek biztosítására is fordíthatók, különösen pedig alkalmasság

biztos tőke-elhelyezések és az aggkor biztosítására,

miután föltétlen biztosítékot, s most vásárolva,

7% évi jövedelmet és biztos tőkenyereményt

nyújtanak.

Az említett záloglevelek, a napi-árfolyam szerint, kaphatók PESTEN: Malviex C. J., Wahrmann és fia Barón testvérek czimű kereskedő-házaknál; — BECSBEN: M. Schnapper, Johann Ribarz, L. Epstein uraknál; — vidéken: a Magyar biztosító-társaság főigazgatójainak legnagyobb részénél; bementesítve küldött pénzért azonban posta útján magától az intézettől is megszerezhetők.

PIRNITZER TESTVÉREK

pénzváltó- és bizomány-üzlete Pesten, Dorottya-utca 10-ik szám alatt,

foglalkozik:

1. Mindennemű állam- és iparpapírok, sorsjegyek, földterhelmentesítési és elsőbbségi kötvények, záloglevelek, arany- és ezüstpénzmenek, bankjegyek és devisek bevásárlásával s eladásával.
2. Magyar bank- és iparpapírok bevásárlásával s eladásával.
3. Mindennemű értékpapírokra kölcsönadással s az előlegezett összeg vagy egyszerre, vagy részletenként fizethető vissza.
4. Utalványok s hitellevelek kibocsátásával, Európa bármely váltópiacára, tetszés szerinti látra.
5. Lejáró szelvények és kötelezvények beváltásával s kihúzott sorsjegyek leszámlálásával.
6. Kiszorolható mindennemű értékpapírok megvizsgálásával.
7. Működési körünkbe vágó minden megbízások elvállalásával s azok elintézésével, a pesti, bécsi s külföldi borsok számára.

a legméltányosb föltételek alatt.

Ajánljuk továbbá értékpapírunk bevásárlását

részletfizetések mellett,

mint azok legkönnyebb beszerezhetési módját. — Az összegek, valamint a fizetési határidők egészen a vevők tetszése szerint osztanak föl, kiszorolható értékpapíroknál, az első részlet befizetésével a metálszín nyereség már a vevőnek azonnal s egyedül birtokába esik.

Kamatkozó papírok azonban azon előnyt nyújtják, hogy a szelvények a vevő birtokába mennek át, s így a beszedendő kamatok csaknem azon összeg-többséget, melyekkel az értékpapírok a napi árfolyam szerint magasabban vásároltattak meg, egysúlyozzák.

Hogy a t. cz. közönségnek bármennyű sorsjegyek beszerezhetése megkönnyíthetese, s hogy mindenkinek alkalom nyújthatassék, csekély havi részlet-fizetéssel saját vásárlása szerint egyidejűleg legalább is 5 darab különemű sorsjegyek birtokába juthatni, alább következő összeállításokat rendeztünk:

4 1/2 ft. havonként:	1 Windischgrätz-Waldstein, Como, Keglevich, Rudolf-sorsjegy.
6 "	1 Salm-, Genois-, Windischgrätz-, Keglevich-, Rudolf-sorsjegy.
7 "	1 1864-iki 50 fto, Pálffy-, Genois-, Windischgrätz-, Keglevich-sorsj.
8 "	1 4% triestzi 50 fto, Como-, Pálffy-, Waldstein-, Rudolf-sorsj.
8 1/2 "	1 1839. 50 fto, Salm-, Pálffy-, Windischgrätz-, Keglevich-sorsjegy.
9 "	1 Eszterházy-, Clary-, Waldstein-, Keglevich-, Rudolf-sorsjegy.
9 "	1 4% gőzhajózási, budai, Waldstein-, Windischgrätz-, Rudolf-sorsj.
10 "	1 1864-iki 100 fto, Pálffy-, Waldstein-, Windischgrätz-, Keglevich-sj.
11 1/2 "	4% triestzi 100 fto, Salm-, Genois-, Waldstein-, Rudolf-sorsjegy.
12 "	1 hitel, 1864-iki 50 fto, Salm-, Waldstein-, Keglevich-sorsjegy.
14 "	1 1860-iki 100 fto, 1864-iki 100 fto, Salm-, Genois-, Rudolf-sorsj.
16 "	1 hitel, 1860-iki 100 fto, 1864-iki 50 fto, Salm-, Rudolf-sorsjegy.
18 "	1 4% 1864-iki 250 fto, 1864-iki 50 fto, Clary-, Waldstein-, Keglevich-s.
22 "	1 hitel, 1860-iki 100 fto, 1864-iki 100 fto, 1839-iki 50 fto sorsj.
24 "	1 1839-iki egész, Salm-, Waldstein-, Keglevich-, Rudolf-sorsjegy.
30 "	5% 1860-iki 500 fto, 1864-iki 50 fto, Genois-, Clary-, Rudolf-sj.

Részletes sorshuzási tervek, valamint részletfizetési programok ingyért szolgáltatnak ki.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4. sz.) megjelentek, és Stolp K. O. pesti, Nagel és Wischán budai könyvtárosoknál kaphatók:

Legújabb szerkesztési népszerű

MAGYAR

LEVELEZŐ

és házi-üggyvéd,

vagyis: mindennemű viszonyokban előforduló levelek, különösen kereskedői levelek, valamint a közéletben előforduló bármiféle iratok s oklevelek szerkesztésére vezérő segéd-kézikönyv.

számos példával felvilágosítva.

Szerkesztő

FARKAS ELEK.

Nyolczadik javított a magyar törvények és a mostani viszonyokhoz alkalmazott kiadás.

Borítékba fűzve ára 80 krajczár ausztr. ért.

HÖLGYEK

TITKÁRA,

vagyis:

legújabb levelezőkönyv nők számára. minden előforduló alkalmakra való fogalmazási mintákkal, mindenféle társasági, családi, bizalmas és szerelmes levelekkel, alapos utmutatással a levélírás szabályait illetőleg, emlékkönyvbe való válogatott versekkel, a keleti virágnyelv magyarázatával és betűrendbe szedett szótárával stb.

Borítékba kötve 1 forint ausztr. érték.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4. sz.) megjelentek, és Stolp K. O. pesti, Nagel és Wischán budai könyvtárosoknál kaphatók:

VEZÉRCSILLAGOK,

vagyis

velős mondatok és költői gondolatok

honi és külföldi

remekírók műveiből.

16-rét (391 lap). Fényes kötésben 2 ft. 40 kr. Fűzve 1 ft. 50 kr.

A MAGYAR NÉP

DALAI és DALLAMAI

Hangjegyekre tette és kiadta

SZINI KÁROLY.

8-rét (219 lap). Tartalmaz 200 dalt és dallamot. Fűzve 1 ft. 20 kr. Kötve 2 ft.

MEZEI GAZDA

Népszerű vezérkönyve a mostani viszonyokhoz alkalmazva.

Második rész:

Az állattenyésztés.

Földbirtokosok, gazdatisztok és földmivesek használatára.

De kiváltsággal

a magyar földmívelőnép számára:

különös, figyelembevétele annak, miképen lehet és kell a gazdaságot czelezerőden rendezni, lehető legjövendősebb fökra emelni és csinósítani.

Több gyakorlati földmívelő és gazdatiszt közremunkálásával.

GALGÓCZY KÁROLY

által írott

harmadik kiadása után negyedik kiadásban

javította és bővítette REISCHER ENDRE, volt gazdasági tanár.

8-rét (VIII. és 254 lap), fűzve 80 kr.

Marhabetegségek s marhavész ellen

eredménydús sikerrel alkalmazható

A KORNEUBURGI MARHAPOR,

engedélyezve a cz. kir. osztrák, a kir. porosz, kir. szász magas kormányok részéről, kitüntetve a hamburgi, londoni, párisi, müncheni s bécsi érmeikkel, s mely ő felségeik az angol királynő s a porosz király udvari istállókban a legjobb eredménnyel használtatik — valódi minőségben kapható:

PESTEN Török József gyógyszerésznél, király-utca 7. sz., Thalmayer A. és társa, Halbauer testvérek, Glaz J., Rakodczay A. — BUDA: az udvari gyógyszerárban, — Aradon: Probst F. J., Tones és Freiburger, — Brassóban: Heszheimer és társa, Gyertyánffy és fia, — Debreczenben: Bignio J., Csanak J., — Dettán: Braumüller J., — Déva: Lengyes A., — Eperjesen: Zsembery J., — Eszéken: Deszátly J., — Esztergomban: Bierbrauer C. J., — Egerben: Tschögl J., — Gyöngyösön: Koczánovich, — Kassa: Novelly A., — Kolozsvárt: Wolf, — Komáromban: Belloni A., Ziegler és fia, — Mohács: Kögl, Altmann, — Nagyvaradon: Janky A., — Nagy-Kanizsan: Feszeltófer és Rosenberg, — Pancsovan: Rauschan és fia és Graf, — Pozsonyban: Scherz F., Hackenberger testv., Waritschek, Kovács J., — Rozsnyón: Pösch J., — Sopronban: Pachhofer L., Müller P., Mezey A., — Sárospatakon: Schefteik István, — Sziszekon: Dietrich A., — Temesvárt: Maxer és Sailer A., Babusnik, — Trecenben: Kulka és Weisz, — Vácson: Bodendorfer, — Varazsdon: Halter F. és Koterba, — Veszpremben: Lang J. és Tuszkán M. — Verőczen: Bész J. K. 1296 (11-12)

Óvás. Egyedül csak azon csomagok valódiak, melyek a londoni, párisi, müncheni s bécsi érmeikkel, s a korneuburgi kerületi gyógyszerár czégével vannak ellátva.

GRIMAULT és TARSÁ gyógyszerészek

Matico-injectiója és matico-tokocskái

PÁRISBAN (Rue Richelieu 45).

Uj gyógyszer, mely a Perui matico-fa leveleiből van készíve a gonorrhoe gyors és csatlaltan gyógyítására s nélkül, hogy a belső részeken feszültséget vagy gyuladást idézne elő. Dr. Ricord s a párisi orvosok többé ezen szer megjelenése óta minden más gyógyszerrel mellőznek. Az injectio, a betegség kezdetekor a tokocskák idült esetekben, mikor a copahú, cubeba s más erőes alapokon fekvő injectiók hatása eredmény nélküliek maradtak — alkalmaztatik. — A forráter létezik TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél, Pest király-utca 7. sz. a. 1395 (4-32)

Előfizetési fölhívás

a már hét év óta fennálló, közkedvességű legolcsóbb női divatlapra!

A „PESTI HÖLGY-DIVATLAP”

divatképekkel, műmellékletekkel, szabás, hímzés és kézműmunkákkal, és nagy műbesszel bíró jutalomképekkel (melyek tárgyai mindig a hazai történetből vannak véve), megjelenik havonként kétszer 16 nagy oldalon színes borítékban, a legváltozatosabb szépirodalmi tartalommal a legjobb nevé iroktól; minden a divat körébe tartozó leírásokkal; utmutatásokkal mindazon dolgokra nézve, melyeket hölgyeink a salonban vagy a háztartás körül szükségelnék; minden félévben remek műlappal. Az 1866-ik évsz. első felében adjuk:

„Hunyadi Mátyás találkozását édes anyjával, Szilágyi Erzsébettel, Strazniec alatt, midőn Podiebrád fogságából a magyar kir. trón elfoglalására indul.”

E kép kompozitója és kivitele oly meglepőleg szép, hogy minden magyar háznak díszül méltán szolgálhat; nagyságára nézve (szélessége 22", hossza 28") hasonló a már eddig megjelent és köztetséssel találkozott két műlappal. E remek műlappal minden félévben előfizetők, az előfizetési pénzhez külön mellékelt 30 kr. csomagolási díj mellett, — megkapja.

Különös kedvezményül pedig „Perényi Ilona a mohácsi hősokeket temető” első, és „Erzsébet és Maria királynők Nagy-Lajos kirádnál II. Károly koronázását nézik” második műlappal egy-egy példányt 1 ft. árával megrendelhetik. E szerint egész éves előfizetők 10 ft. 80 kr-át, féléves 6 ft. 80 kr-át, a lapon kívül három oly remek műlap birtokába jutnak, melynek bolti ára 15 ft.

Műlapjaink egy-egy példányt nem előfizetők két frtjával kaphatja meg.

Előfizetési föltételek:

Egész évre, azaz jan. — decz. végéig 8 ft. Félévre, azaz jan. — jun. végéig 4 ft. Negyed-évre, azaz jan. — márcz. végéig 2 ft.

Kelt Pesten, december hó 1865.

1432 (1-4)

Király János,

Komócsy József,

mint felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos.

mint főmunkatárs.

Az előfizetési pénzek küldendők a „Pesti Hölgy-divatlap” szerkesztőségéhez, bérmentve, Pest, újvilág-utca 17-ik szám.

GRIMAULT és TARSÁ gyógyszerészek

vastartalmu china-szörpje

PÁRISBAN (Rue Richelieu 45).

Ezen gyógyszer, tiszta, kellemes alakjában, egyesíti a gyógyázat kincsének két leghatalmasb szongító anyagait: a vas, mint vértünk alkotórészei, s a china, mint legerősebb szongító szer, melyet egyáltalában ismerünk. Már az első kísérletre a fentebb érintett készítmény összehatása sikerülvén, az Párisban csakhamar ismeretessé lén, s a legjelöltebb orvosok, mint: Arnat, Royer, Trousseau, Pelican naponta china-szörpöt, mint leghatásosb gyógyszert rendelik a vérszegység ellen, s azon esetekben, hol a megdőbbsé s fogyasztásnak induló erők ismétli felélesztéséről a testben, továbbá színtelenség, sáp kör gyomor s emésztési tehetetlenség, a havi folyás rendetlensége, görvölly sat. eseteiről van szó. A china-szörp előmozdítja az étvágyat s emésztést, erősíti egyáltalában a test alkotórészeit s mint igen hathatós, de semmi esetre bántalmazó gyógyszer a legjobban ajánlható. Ezen készítmény létezik továbbá még vastartalmu chinabor alakban is. — A forráter létezik TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerésznél, Pest király-utca 7. sz. a. 1396 (4-32)

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4. sz.) megjelentek, és Lampel Róbert pesti, Nagel és Wischán budai könyvtárosoknál kaphatók:

A MAGYAROK TÖRTÉNETE

rövid előadásban.

HORVÁTH MIHÁLY

ugyanazon czimű munkája nyomán.

Al- és középtanodák használatára

Szerkesztette

VASZARY KOLOS,

benedek-rendi áldor, s esztergomi tanár.

8-rét. Ára 1 ft.

A magyarok története

rövid előadásban.

Horváth Mihály

ugyanazon czimű munkája nyomán.

A felső tanintézetek használatára.

Szerkesztve

VASZARY KOLOS

benedek-rendi áldor s esztergomi tanár által.

8-rét. Ára 2 ft.

A katyák az látható és itt hivatalosan letett védjegyekkel vannak ellátva.

Központi szállítási rakhely a „golyához” címzett gyógyszerár Bécsben.

OVAS. Azt tapasztalván, miszerint a Seidlitz-porok oly használati utasítványokkal adatnak el, melyek saját utasítványaimmal szóra azonosak és saját nevem aláírásával vannak hamisítva, így kullakozva névvel gyártmányaimmal könnyen összetéveszthetők, — minélgyva azon észrevétellel övek mindenkit ezen hamisítványok megvételeitől, hogy az általam készített Seidlitzporok minden egyes skatula, valamint az adagok papírjai hivatalosan letetttemenyezett védmarkal vannak ellátva.

Ára egy bepecsételt eredeti katyának 1 ft. 25 kr. — Használati utasítás minden nyelven.

E porok, rendkívül s a legkülönbözőbb esetekben bebizonyult gyógyhatásuk által minden eddig ismert házi-szerek között tagadhatatlanul az első helyet foglalják el: — mint azt sok ezer, a nagy császári birodalom minden részeiből került s kezzeinkkel levő hálaíratok a legreálisabban tanúsítják, hogy e porok rögzített szorulatoknál, emésztetlenségnek és gyomorhóvél; továbbá: göresök, vese- és ideges bajokban, szívdobogással, idegesség okozta fájással, vértóduással, csúsz fogfájással, végül hysteriára, bukorra és buzamos hanyasra hajlammal stb. a legjobb sikerrel alkalmaztattak, s a legtartósabb gyógyhatást eredményezték. — Az ez értelemben igen is kiterjedt levelezés számos bizonyítványt tartalmaz oly betegek részéről, kik, miután nálok minden, gyakran allopatikus és hydropathikus gyógmód eredménytelenül kimerítettett, ez egyszerű házi-szerhez folyamodtak, és ebben rongált egészségöknek helyreállítására oly soká eredménytelenül keresett gyógyszer meglegtek. — Ez elismerő-iratok szerzői között a társadalomnak csaknem minden osztályai, u. m. munkások, tanítók, kereskedők, iparosok, művészek, mezei gazdák, tanárok és hivatalnokok, sőt gyógyszerészek és orvosok, valamint mindkét nembeli oly egyének is képviselvek, kiknek ezelőtt még a leghírhedtebb gyógyforrások sem okoztak legkisebb könnyebbülést, és kiknek egészségök csupán csak a Seidlitz-poroknak rendes használata által állított helyre.

A főraktár létezik:

PESTEN { **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész urnál, király-utca 7-ik szám alatti.
STEINBACH JÓZSEF ur kereskedésében, gránátos-utcában.

Ezen czégek alatt szintén megrendelhető:

a norvégiai Bergen városból való valódi Dorsch-májhalzsirolaj is.

Ára egy nagyobb üvegnek 1 ft. 80 kr., egy kisebbnek 1 ft. a. é.

Az üvegek el vannak látva védmarkokkal és kimerítő használati utasítással. — Ez az egyetlen faj, mely minden töltés előtt vegytanilag megvizsgáltatik és czinkupakkal elzárt üvegekben küldetik el. — Ezen legtisztább és leghatályosabb májhalzsi-faj a Dorsch-halnak legfogdosabb egybegyűjtése és kiválogatása által van megnyerve, és egyáltalában semmi vegytani kezelés alá nem vonatott, hanem a bepecsételt üvegekben levő folyadék egészen épen és azon állapotban van, miként az közvetlenül a természet által nyújtott. — E valódi Dorsch-májhalzsi-olaj Európának minden orvosi tekintélye által mint legjelesebb gyógyszer a mell- és tüdő-bajokban, scrophulus és rachitis, közhvény és esz. idült borkötés, szemgyulladás, ideg- és több más bajokban alkalmaztatik.

792 (50—50)

Heckenast Gusztáv könyvkiadónál Pesten (egyetem-utca 4. sz.) megjelentek, és Hartleben és társai pesti, Nagel és Wischán budai könyvtárosaival kaphatók:

NÁDOR-EMLEK.

JÓZSEF

cs. kir. főherczeg Magyarország felszázados nádorának élete.

Irta **HORVÁTH MIHÁLY.**

PALYAKÉPEK

főherczeg

JÓZSEF NÁDOR ÉLETÉBŐL.

Irta **GARAY JÁNOS.**

(A nádor arcképevel.)

Hosszu negyedrét (VII. 196 lap). — Fényesen kötve 6 forint.

AZ ELSŐ ZRINYIEK.

Irta

SALAMON FERENCZ.

(A szigetvári hős arcképevel.)

Nyolczadrét (XII. és 659 lap). Diszkötésben 4 ft., füzve 3 ft.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten, 1865 (egyetem-utca 4-ik szám alatti).

Külföldre juttatni — emlekpénzzel a párti világhírlapban 1865-ik évi.

hamburgi keresk. akademia

nem csak az ifjúságnak, hanem a meglelt koruaknak is a lebetőség alkalmat nyújt a divatnyelvnek, valamint az egyetemes s a jelen idő kereskedelmi és irodai isme alapos és gyors megtanulására — minthogy az nem csak egyedül elméletileg tanít, hanem egy-uttal azon tudalmak is, melyek a szerző által nem érethetnek el, egy az ezen intézettel kizárólag összeköttetésben álló üzletben kerülnek valószagos kifejlődés s bevezetés alá. Azon ifjak, kik már gyakorlatilag szorgalmasak voltak, képességükhez mérve az intézetben jutányosb tan-díjakban részesítetnek, valamint számukra olcsó és jó szállásokról gondoskodva leend s megengedtetik nekik, hogy az akademiát bármely időben meglátogathatják. E tárgybani bővebb felvilágosítást az alólirt igazgató s a kiadó-hivatalunkban letett prospektusok nyujtanak.

SCHRÖDER L.,
akadémiai igazgató Hamburgban.

Titkos 1412 (3—0)

betegségeket

még macacs és tüdű bajokat is úgy kóröadaban, mint magán gyakorlat folytán több ezer betegnek legjobbnak bizonyult mód szerint, sokszor a nélkül, hogy a beteg hivatásában vagy életmódjában gatlottatnék, gyökeresen, biztosan és gyorsan gyógyít.

Med. dr. Helffer Vilmos

Pest, király-utca 27. sz. Medetz-házban, 1-ső emelet. délelőtt 7—9-ig, délután 1—4 óráig.
Díjazott levelekre azonnal válaszoltatik, s kívánatra a gyógy-szerek is megküldetnek.

Haszonbérlet.

Pest vármegyében Izsák és Kis-Körös mezővárosok között fekvő, méltóságos gróf Teleki Angusztá Bozó Pálné ó nagysága tulajdonhoz tartozó, mintegy 4645 hold kiterjedésű Csengőd-Kaszkanyú pusztai rész-birtok gazdasági épületekkel együtt a jövő 1866-ki Sz. György naptól számítva 6 esztendőre haszonbérbe kiadandó.
A feltételek megtudhatók alólírtottnál Pesten, belváros kéményseprő-utca 2. sz. a.

Muraközy László,
ügyvéd.

1433 (1—2)

MOLL A., gyógyszerész Bécsben, „zum Storch“, Tuchlauben.

Heckenast Gusztáv könyvkiadónál Pesten, (egyetem-utca 4. szám) megjelent, és Hartleben és társai pesti, Nagel és Wischán budai könyvtárosaival kaphatók:

PESTI POR ÉS SAR.

Toldalécul:

a buda-pesti lánczhid, s a helyhatósági közlekedési osztály genesise.

Irta **GRÓF SZÉCHENYI ISTVÁN,**

1837—1840 között.

Nagy 8-rét (264 lap). Füzve 2 forint.

Ismét három déaga ereklét van szerencsénk a „legnagyobb magyar” irodalmi s államférfiúi sikerdus munkássága emlékeiből a hazai közönségnek átadni.

Az első egy dolgozat, melynek célja volt hontársainkat egyrészt a főváros és környéke kulturái hiányaira s árnyékoldalaira figyelmeztetni, másrészt pedig a comfort azon szükségének megszerzésére ösztönözni s útmutatást nyújtani, melyek falun könyvlem és izlés tekintetéből a családi otthonoságot kedveltte s kellemessé tenni képesek, annyira, hogy egyrészt a művelt gazdag és bennszülött ne vágyódjék a külföldre, másrészt pedig a szórakozást kereső dus idegen örömet tartózkodjék, sőt le is telepedjék nálunk.

A jelen ereklék második részét azon emlékeztető levelezések képezik, melyek a dícsült és az egykoru legfőbb szereplő államférfiak kzt a budapesti lánczhid építése érdekében folytak, felejthetetlen tanulságú gróf Széchenyi István genialitásának s fölülmúlhatatlan hazafiai erélyének, valamint azon alig legyőzhető nehézségeknek, melyek ez óriási vállalat ellen a tervezés napjaiban feltornyosultak.

A harmadik rész végre azon nagy fontosságú közjogi momentum eredetét s anyagát foglalja magában, mely a „közlekedési osztálynak” a magyar királyi helytartótanács kebelében történt alakítására és rendszerezésére vonatkozik, — s mely eseményt egyedül gróf Széchenyi István messzelátó politikai bölcsességének köszönhetünk.

Ezen közjogi adatok ismerete különösen nagy praktikus hordoróval bír most, midőn a birodalmi közös ügyekkel összefüggő államjogi differentiak szőnyegen forognak.

A jelen adatok czáfóhatatlan bizonyosságát szolgáltatják, hogy a belső közlekedési ügyek hazánkban kizárólag a magyar kormány jogköréhez tartoznak.

Minélgyva e kötetet szintugy, mint az első, mely „Hunniá” cím alatt gróf Széchenyi nézettet a „nemzetiség” fontos kérdésében még mai napokra névze is leg-helyeseb irányadással ismerteti, — nem lehet eléggé hathatósan a törvényhozás mind azon tagjainak ajánlanunk, kik az érintett közkérdésekhez szakavatottan szólni kívannak.

Pest, november 1-én 1865.

51-ik szám.

Tizenkettedik évfolyam.

Királyi szózat.

Ő Császári s Apostoli Királyi Felsége,
midőn az 1865-i magyar országgyűlést

december 14-én budavári ősi királyi palotájában megnyitá, az egybegyűlt Főrendek és Képviselőkhöz intézett trónbeszédét e szavakkal fejezte be:

„Az isteni gondviselés akarata nagy és nehéz feladásokat tűzött elénkbe, komolyakat, és tekintettel az alkotmányos életnek Birodalmunk nagy részében beállott szünetelésére, a felelősség súlyos terheivel járókat az ország elébe is. Hinni szeretjük, hogy Fejedelmével egyetértve, az ősoktól öröklött áldozatkészséggel és öntagadással járuland e feladat megoldásához, annál is inkább, miután azon helyzetben van, hogy midőn erőt és sulyt kölcsönöz, saját erejét és sulyát növeli; midőn emel, önmagát emeli; midőn az Egész fennmaradását biztosítja, saját épségét tartja fenn. És ha sikerül, egy viszontagságos időszak után Birodalmunkat a nehézségek legaggasztóbb fordulatain ez ország támogatásával szerencsésen vezetni keresztül, áldani fogjuk azon perczet, mely abbéli elhatározásunkat szülte, hogy felkölsük ujból és megszilárdítsuk a Fejedelem és ország közötti bizodalmat.”

„Biztos és szilárd reménnyel nézünk az országosan egybegyűlt Főrendek és Képviselők nyilatkozatai elébe, és midőn a magyar országgyűlést ezennel ünnepélyesen megnyitottnak nyilvánítjuk, azon élénk óhajnak adunk kifejezést: vajha sikerülne, a kiegyenlítésnek nagy művét Isten segélyével valamennyi Népeink meglegedésére szerencsésen befejeznünk.”

Hadd álljanak itt e fejedelmi szavak, örvendőes és biztató zálogául egy szebb, egy boldog jövőnek!*)

*) A trónbeszédet egész terjedelmében a Politikai Ujdonságokban közöljük.

Szerk.